

Kader Değişir mi?

Kader değişir mi?" sorusu, ilk bakışta insanı tereddüde düşüren bir sorudur. Çünkü kader, Allah'ın ilminin bir unvanıdır. Allah'ın ilminde ise artma, eksilme ve değişme düşünülemez. Eğer kader değişseydi, Allah'ın bildiği bir şey gerçekleşmemiş veya bilmediği bir şey gerçekleşmiş olurdu. Bu ise Allah'ın ilim sıfatı hakkında düşünülemez. Dolayısıyla **Allah'ın ilminde değişme yoktur**; bu hakikat kesindir.

Ancak burada önemli bir mesele ortaya çıkar. Peygamber Efendimiz (s.a.v.), sadakanın belayı defettiğini, ömrü uzattığını ve sıla-i rahmin rızkı artırdığını haber vermiştir. Bu hadisler ilk bakışta kaderin değiştiğini düşündürebilir. O hâlde kader değişmiyorsa, bu rivayetler nasıl anlaşılmalıdır?

Bu mesele, kaderin **iki ayrı mertebesi** olduğunu bilmekle açıklığa kavuşur.

Birincisi, **Levh-i Mahv-ı İspattır**. Bu levha, şartlara bağlı kaderin yazıldığı kader defteridir. Burada yazılan hükümler bazı şartlara bağlanmıştır. Mesela bir kulun şu kadar yaşayacağı, sadaka vermesi veya vermemesi şartına bağlanmış olabilir. Ya da bir musibetin gelmesi, kulun belirli bir fiili terk etmesine bağlanmıştır. Şart gerçekleşirse yazı sabit olur; şart gerçekleşmezse yazı silinir ve o olay kaza edilmez. Sadakanın belayı defetmesi ve ömrü uzatması gibi değişiklikler işte bu levhada meydana gelir.

Kur'an-ı Kerim bu hakikati şöyle bildirir:

يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ ۚ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ

"Allah dilediğini siler, dilediğini sabit bırakır. Kitabın aslı ise O'nun katındadır."
(Ra'd, 39)

Bu ayette bildirilen silme ve sabitleme, Levh-i Mahv ve İspat'taki değişimi ifade eder.

Kaderin bu levhasında değişiklik olurken ve bu defterdeki yazıların meydana gelmesi bazı şartlara bağlanmışken, kaderin diğer defteri olan **"levh-i mahvî âzamda"** ise hiçbir değişiklik olmamaktadır.

Levh-i mahvî âzamda. Allah'ın ezelî ilminin tecellisidir. Allah, kulun sadaka verip vermeyeceğini, dua edip etmeyeceğini, hangi tercihi yapacağını ezelden bilir. İşte bu nihai sonuç, değişmeyen kader olarak Levh-i Mahfuz'da yazılıdır.

Yani misalimizdeki kulun sadaka verip vermeyeceği, kalp ameliyatı olup olmayacağı, akraba ziyareti yapıp yapmayacağı gibi hususlar Allah'ın ezelî ilmi ile bilindiğinden dolayı, Allah

değişmeyecek en son neticeyi bu levhaya yazmıştır. Bu levha Allah'ın nihayetsiz ilminin bir tecelligâhıdır.

Burada dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta vardır: Allah'ın bilmesi, kulun iradesini ortadan kaldırmaz. **İlim, maluma tabidir.** Yani Allah bildiği için kul yapmaz; kul yapacağı için Allah bilir. Allah'ın bilgisi zorlayıcı değildir; kulun hür iradesiyle yapacağı tercihi kuşatan bir ilimdir.

Sonuç olarak kader, Allah'ın ilminde değişmez. Ancak kaderin şartlara bağlı tecellisinde, yani Levh-i Mahv ve İspat'ta değişiklikler olur. Dua, sadaka ve salih ameller kaderi bozmaz; **şartlı kaderin hangi yönde gerçekleşeceğini belirler.** Allah ise kulun bu tercihlerini ezelden bildiği için sonucu ezelden yazmıştır.

Bu sebeple dua etmek, sadaka vermek ve iyilik yapmak kaderle çatışmak değildir. Aksine, **kaderin içinde doğru tercihi yapmaktır.**

Levh-i Mahv-ı İspat'ın hikmeti nedir?

1) İmtihanın Gerçekliğini Göstermek İçin

İmtihan, sadece sonucu belli bir senaryonun oynatılması değildir. İmtihan; **tercihlerin netice doğurduğu**, kulun iradesinin gerçekten **etkili** olduğu bir süreçtir. Levh-i Mahv ve İspat işte tam bu noktada devreye girer. Bu levha şunu ilan eder: **“Bazı neticeler, bazı tercihlere bağlanmıştır.”** Yani dua edersen bir netice, etmezsen başka bir netice; sadaka verirsen bir akıbet, vermezsen başka bir akıbet yazılıdır.

Düşün: Bir öğretmen, sınavdan önce şunu dese: “Kim ne yaparsa yapsın, sonuç değişmeyecek.” O sınav artık imtihan olmaktan çıkar. Ama öğretmen şöyle dese: “Çalışan geçer, çalışmayan kalır.” İşte imtihan burada anlam kazanır.

Levh-i Mahv ve İspat da şunu söyler: “Bazı şeyler, senin tercihlerine bağlıdır.” Bu yüzden: Dua bir **sebeptir**, sadaka bir **korumadır**, tövbe bir **yol ayırımıdır**. Kul, bu şartlı alanın içinde özgürce tercih yapar ve imtihan tam da burada anlam kazanır.

“Allah sonucu zaten bilmiyor mu?” denilirse. Evet, Allah sonucu bilir; fakat bu bilme, kul üzerinde bir zorlama değildir. Çünkü Allah'ın bilmesi, olayları meydana getiren bir baskı değil; olacak olanı, olmadan önce kuşatan ezelî bir ilimdir. Allah, kulun hangi tercihi yapacağını, hangi şartı seçeceğini ezeliyetiyle bildiği için nihai neticeyi Levh-i Mahfuz'a yazmıştır. Bu yazı, kulun iradesini ortadan kaldıran bir mecburiyet değil; kulun yapacağı tercihin ilahî ilimdeki karşılığıdır.

2) İnsanı Duaya ve Salih Amellere Sevk Etmek İçin

Levh-i Mahv ve İspat'ın en önemli hikmetlerinden biri, insanı **pasif bir kader anlayışından** kurtarıp **aktif bir kul bilincine** yöneltmesidir. Bu levha sayesinde kul şunu bilir: Hayatındaki

bazı neticeler, doğrudan kendi tercihlerine bağlanmıştır. Dua ederse bazı belalar geri çevrilebilir, sadaka verirse musibetler hafifleyebilir, tövbe ederse yönünü değiştirebilir, salih amel işlerse nimetler artabilir. Bu bilgi, insanı “Ne yapsam değişmez.” düşüncesinden çıkarır; “Benim yaptıklarımın karşılığı var.” şuuruna taşır.

Eğer böyle bir levha olmasaydı, insanın dua etmesi için güçlü bir sebep kalmazdı. “Zaten olacak olan belliyse niçin dua edeyim?” düşüncesi yaygınlaşır, kalpler gevşer, iradeler zayıflardı. Oysa Levh-i Mahv ve İspat, kula şunu fısıldar: “Kapı kapalı değil. Rahmet hâlâ çağırıyor.” İşte bu çağrı, insanı secdeye götürür, sadakaya yönlendirir, tövbeyi canlı tutar.

Bu yönüyle Levh-i Mahv ve İspat, kulun **ümidini diri tutan** ilahî bir rahmet tecellisidir. Kul bilir ki, geçmişte yazılmış bazı ihtimaller vardır; fakat hangi ihtimalin gerçekleşeceği, onun bugün ne yaptığına bağlıdır. Böylece insan kaderi bahane ederek gevşemez; aksine kaderi, salih amele sevk eden bir teşvik olarak görür. Dua eden bir kul, kaderle kavga etmez; kader kapisında edep ile ister. Ve işte bu hâl, gerçek kulluğun kendisidir.

3) Sebepler Dünyasının İşleyişini Kurmak İçin

Bu dünya, hikmet gereği **sebepler üzerine kurulmuştur**. Hiçbir netice sebepsiz yaratılmaz; açlık yemekle, hastalık tedaviyle, ilim çalışmayla, af ise tövbeyle irtibatlandırılmıştır. Levh-i Mahv ve İspat, işte bu sebep-sonuç düzeninin ilahî plandaki karşılığıdır. Bu levha sayesinde sebepler, sadece sembolik değil; **gerçek ve etkili** hâle gelir.

Dua, sadaka, tedbir, emek ve gayret gibi fiiller; Levh-i Mahv ve İspat’ta neticelere bağlanmıştır. Kul bu sebeplere sarıldığında, karşılığında farklı bir akıbetle karşılaşır. Eğer sarılmazsa başka bir netice ortaya çıkar. Böylece hayat, kaotik bir akış değil; **anlaşılır, tutarlı ve adil** bir düzen içinde devam eder. İnsan yaptığı ile başına gelen arasında bir bağ kurabilir.

Eğer bu levha olmasaydı, sebeplerin bir anlamı kalmazdı. Tedbir almakla almamak, dua etmekle etmemek, iyilik yapmakla yapmamak arasında fiilî bir fark oluşmazdı. Bu ise hem hayat düzenini bozar hem de insanı sorumsuzluğa iterdi. Levh-i Mahv ve İspat, sebepleri işlevsiz bırakmaz; aksine onları kaderin işleyişine dâhil eder.

Böylece insan, “Nasıl olsa kaderimde ne varsa o olur.” diyerek sebepleri terk etmez; “Allah neticeleri sebeplere bağlamıştır.” diyerek çalışır, dua eder, tedbir alır. İşte bu denge, hem kaderi inkârdan hem de kaderi bahane etmekten koruyan ilahî bir hikmettir.

4) Adaletin Zahiren Görünmesi İçin

Levh-i Mahv ve İspat’ın önemli hikmetlerinden biri de, ilahî adaletin **insan nazarında açık ve anlaşılır hâle gelmesini** sağlamasıdır. Bu levha sayesinde kul, başına gelenlerin kendi tercihleriyle irtibatını görebilir. Yaşadığı neticeleri kör bir kaderin eseri gibi değil; yaptığı seçimlerin doğal sonucu olarak okur. Böylece suçlayıcı bir kader anlayışı yerine, sorumluluk

alan bir muhasebe bilinci doğar.

Eğer kul, başına gelen her şeyi tercihlerinden bağımsız, değişmez bir yazgı gibi görseydi; adalet duygusu zedelenirdi. “Ne yapsam değişmiyor.” düşüncesi, insanı ya isyana ya da umursamazlığa sürüklerdi. Oysa Levh-i Mahv ve İspat, kula şunu gösterir: “Şu sonucu yaşadın, çünkü şu yolu seçtin.” Bu şeffaflık, adaletin sadece hakikatte değil, **kalplerde de kabul edilmesini** sağlar.

İnsan böylece musibet karşısında kör bir isyana sapmaz, nimete kavuştuğunda da kaderle övünmez. Nerede hata yaptığını, nerede doğru davrandığını fark eder. Bu fark ediş, ilahî adaletin zulümden münezzeh olduğunu vicdanlara yerleştirir. Kısacası Levh-i Mahv ve İspat, adaleti yalnızca tecelli ettirmez; **onu anlaşılır ve ikna edici kılar.**